

okuma yapılarak, alt katında Doğulu ve az gelişmiş yanlarımızın gizlenip üst katında Cumhuriyet değerlerini temsil eden emekli bir askerin hizaya getirmeye çalıştığı benliğin arada kalarak parçalanışı ve bilinçle delilik arasındaki çukırsızlıkları incelenecektir.

OGUZ ATAY'S EULOGY TO INSANITY: TEHLİKELİ OYUNLAR

Keywords: Tehlikeli Oyunlar, id-ego-superego, insanity, shanty house.

ABSTRACT

When 18th century Enlightenment that elevated the human mind release its roots on Ottoman territory with Edict of Reformation in its move towards East, where positivism and rationalism were wrongly perceived as a developmentalist move, this also heralded scientific and idealistic fundamentals of the Republic.

However, in newborn Turkey where an intensive modernization and social construction program were implemented, it turned out that positivist and humanist values that would be followed in the light of science were being abandoned one by one, and all were being replaced by superficialities in the onset of 70s. Atay, who was raised in the hands of founding fathers of The Republic, and who became a machine architect to the most major need of the country and started to write his works exactly in this period, painfully was forced to accept this shallow corrupt mind, and hence took shelter in games as a defense mechanism. Game which evokes childhood and children's games, as stated in Atay's *Günlük* (Diary), is not only a state of purity and innocence. It is, at the same time, irrationality and madness that come to the surface. In *Tehlikeli Oyunlar* (Dangerous Games) the shanty house, where Hikmet Benol plays different games on each floor of its three storeys exhibiting different consciousness, is shaped as a playground where Atay applied Freudian techniques. This study examines disintegration and impasses of the self between consciousness and insanity with its Eastern and underdeveloped sides hidden in the lower floor and republican and modern values represented by a retired colonel living in the upper floor, and makes a psychoanalytic reading by interpreting each floor of the shanty house, where Hikmet Benol writes,

and read aloud plays and perform them with his penpal Hüsametdin Tambay, as a level of id, ego and superego.

XX ƏSR AZERBAJCAN MUHACİRET EDEBİYYATI

Nezakət İSMAYİLOVA

Naxçıvan Dövlət Universiteti / Azərbaycan

Anahtar Kelimələr: Vətən, mühacirət, həsrət, yaradıcılıq, ədəbiyyat.

ÖZET

1920-1950 yılları arasında manevi-ahlaki deyerlerimiz total rejmin kazabına uğrar oldu. Bu nedenlerden vatandaşlarımızın bir kısmı Azərbaycan'a yakın olsun diye Türkiyeye göç etmiş kendi yaratıcılık faaliyyetleri ile çalışmalar yapmışlar. Bunlardan tanınmış bilim adamı Ehmed Ceferoğlu, Ehmed Cavad, Emin Abid, Mirze Bala Memmedzade, Alazan Baycan, Mirze Albay Dağlı, Elibey Hüseynzade, Ehmedbey Ağayev ve daha nicelerinin isimlerinde söylene biliriz. Bu şekilde göç hayatı yaşayan ünlü alimlerin zengin yaratıcılığının yalnız bir kısmı konfrans konusuna uykun olan bilgilere bağlı araşdırmalar yapmışlardır. Türk dünyasında tanınmış alim Ehmed Ceferoğlunun eserleri çok önemlidir. Onun bir kısım eserleri 1942 yılında neşr ettirdiyi “Şimal ellerimiz Azərbaycan'dan toplamalar “Adlı kitabında Karsta yaşayan azeri ve terekeme folklorundan örnekler onların geçmiş yaşam tarzları ve gelişmiş konuşma dilinden karşılıklı bir şekilde yeterli olunmuştur. Türkiyenin Kars, ığdır, Sivas, Tokat, Amasya ve Van vilayetlerinde yaşayan azeri ve terekemelerden alınan metinler 350-400 yıl önce Afyonun Emirdağında konuşulmaktadır. Özellikle E.Ceferoğlu Türkiye Türkologiyasına özenle yanaşmış deyerli eserlerini ortaya koymuştur Onun esas amacı Türkü Türke tanıtdirmek ve Türk dünyasını dünyaya beyan etmektir. Bu şairlerden biri de Ehmed Cavaddır. Azərbaycan ve Türkiye edebiyatşünaslığın da şairin yaratıcılığı ile meşkul olan bir çok tedqiqatçılar var. Şair kuzey Qafqaz, Dağıstan, Kars, Ardahan ve siyerlerde olmuş türk halkına olan muhaebbet hissini 1914-te ekimde meşhur “Kara deniz” şirinde bu şekilde tercüme etmiştir.